

Občinski volilni red.

(Pregled najnovejše judikature upravnega sodišča.)

Priredil dr. B. Senekovič, c. kr. okr. komisar.

1.) K aktivnemu službovanju vpoklicani rezervist sme postaviti pooblaščenca za izvrševanje volilne pravice svoje žene, brez ozira na kraj, kjer aktivno službuje.

K aktivnemu službovanju vpoklicani rezervist po § 2. obč. v. r. za Šlezijo sicer ne more za svojo osebo izvrševati aktivne volilne pravice, vzlic temu pa ostane nedotaknjena pravica, ki mu jo daje § 41 obč. v. r., da sme zastopati svojo ženo volilko.

Ker je pravno nemogoče, da bi kot aktivni vojak osebno zastopal svojo ženo, ima pravico za njo napraviti volilno pooblastilo. (Budwinski št. 10.114 ex 1914.)

2.) Kdor je sodno za zapravljevca proglašen, more svojo volilno pravico izvrševati samo po svojem skrbniku.

Nesporno je, da je volilec X. sodno proglašen za zapravljevca in da je zanj postavljen skrbnik. Vsled tega X. po zmislu §§ 187, 269 in 273 o. d. z. ni več svojepraven; zato mora po § 5 obč. v. r. za Šlezijo izvrševati svojo volilno pravico po svojem zastopniku, ki je njegov sodno postavljeni skrbnik. (B. št. 10.153 ex 1914.)

3.) Ako izroči volilec »in bianco« podpisani papir drugi osebi z namenom, da ta na papirju napiše volilno pooblastilo in na ta način napravljeno pooblastilo pri volitvi vporabi, to nikakor ni nezakonito.

Ako je volilec volilno pooblastilo »in bianco« podpisal, se ne more trditi, da so na podlagi tacega pooblastila oddani glasovi sami po sebi neveljavni.

Po določilih obč. volilnega reda za Češko se namreč volilcem ne more zabraniti, da pooblaste drugo osebo, izročivši jej »in bianco« podpisani papir in da ta oseba na izročnem papirju naknadno napiše izrecno dano ali od obeh strank suponirano pismeno poobla-

stilo. Ugovori, da so na podlagi takega pooblastila oddani glasovi neveljavni, bi se dali vpoštevati samo takrat, če bi se trdilo in ponudilo dokaze, da se pooblastilo na »in bianco« podpisanim papirju ni napravilo v soglasju z izrecno danim, oziroma od obeh strank sponiranim naročilom. (B. št. 10.067 ex 14.)

4. Izguba volilne pravice po § 3, točka 3 obč. vol. r., **za Kranjsko** vsled kazenskosodne obsodbe radi pregreška zoper kazenska določila v varstvo volilne svobode, — je posledica obsodbe, ki nastopi »ipso iure«.

Po § 11 obč. vol. r. ne morejo biti voljene med drugimi tudi tiste osebe, ki razpravlja o njih točka 3., § 3. obč. v. r. Le-to določilo predpisuje, da so od volilne pravice izključene tiste osebe, ki so bile radi pregreška zoper kazenska določila v varstvo volilne svobode sodno obsojene, ako je bilo dejanje storjeno pri volitvah v občinski zastop. Iz besedila samega izhaja, da zakon ne napravlja izgube aktivne in pasivne volilne pravice odvisne od tega, da je bila izguba izrečena v kazenskosodni sodbi. Sicer se sklicuje § 3., točka 3. obč. vol. r., na § 14 drž. zak. z dne 26. januarja 1907, št. 18 drž. zak., vendar iz tega ne moremo izvajati, da nastopi izguba volilne pravice samo takrat, če je bila izrečena v kazenskosodni sodbi. Kajti § 14 drž. zak. z dne 26. januarja 1907, drž. zak. št. 18, določa, da izgubi aktivno in pasivno volilno pravico tisti, ki je bil radi določenih pregreškov obsojen. Ākoravno je koncem prvega odstavka pristavljeno, da naj se izguba izreče v sodbi, vendar izhaja iz besedila prejšnjega stavka, da je smatrati izgubo omenjenih pravic za posledico kazenskosodne obsodbe, ki nastopi sama posebi v nasprotju s postranskimi kaznimi, ki jih mora sodnik posebej naložiti. (B. št. 10.144 ex 1914.)

5.) Umobolni smejo biti voljeni, dokler niso dejanj pod skrbstvo.

Po § 10 obč. v. r. za Češko se zahteva glede oseb, ki se smejo voliti v občinski zastop, med drugim, da uživajo vse državlanske pravice. Omejitve državljanskih pravic po zmislu § 21 obč. drž. zak. nastopi radi umobolnosti (§ 273 obč. drž. zak.) šele takrat, kadar je bil kdo sodno proglašen za blaznega ali slaboumnega. (B. št. 10.444 ex 1914.)

6.) Tridnevni rok, ki je določen reklamacijskim komisijam za razsojanje o vloženi ugovorih zoper volilne imenike, ni zapaden rok. Tudi po preteku tega roka izdane razsodbe so veljavne.

Tridnevni rok, ki ga določa § 18 obč. v. r. za Češko za razsodbe reklamacijskih komisij, ni zapaden rok, temveč poslovni rok; prekoračenje tega roka ne izpremeni bistva reklamacijske razsodbe. (B. št. 9993 ex 1914.)

7.) Reklamacija, ki je bila samo ustno sporočena in ne dana na zapisnik, ni pravilno vložena reklamacija, ki se mora rešiti.

Reklamacije, ki se je samo ustno sporočila in ki se ni dala na zapisnik, ni smatrati za pravilno vloženo reklamacijo. Ako se taka reklamacija ni rešila, to ni nezakonito. (B. št. 10.039 ex 1914.)

8.) To, da je bil razglas o volitvi predčasno snet, ne povzroči ničnosti volitve, ako ta napaka ne more vplivati na izid volitve.

Pritožniki trde, da je volitev nična, ker je bil razglas o volitvi namesto osem dni, samo sedem dni nabit. Po pravnem mnenju upravnega sodišča povzroči zanemarjenje formalnih predpisov volilnega reda ničnost volitve samo takrat, kadar more dotični nedostatek vplivati na izid volitve. V danem slučaju se ne more trditi, da utegne predčasno snetje volilnega razglosa vplivati na izid volitve. Glasom volilnih spisov šteje tretji volilni razred 22, drugi razred 11 in prvi volilni razred 10 volilcev. Volitve se je udeležilo v tretjem razredu 16, v drugem razredu 9 in v prvem razredu 6 volilcev. Razmerje glasov med izvoljenimi in propalimi kandidati je bilo: v tretjem razredu pri odbornikih 12:4, pri namestnikih 11:4; v drugem razredu pri odbornikih 6:3, pri namestnikih 7:2; v prvem razredu pri odbornikih 6:0 in pri namestnikih 6:0. Ako bi se bilo udeležilo volitve v tretjem razredu tudi še ostalih šest volilcev, v drugem razredu ostala dva volilca in v prvem razredu ostali štiri volilci, in bi vsi ti volilci oddali svoje glasove propalim kandidatom, bi v zlic temu ostal izid volitve isti, kakor je bil proglašen. Zato spredaj omenjena formalna napaka ne daje povoda, razveljaviti volitev. (B. št. 10.038 ex 1914.)

9.) Ako oblastvo, razsojajoče o vloženi h reklamacijah, razveljavi posamezne glasove, sme po zmislu teh razsodb samostojno ugotoviti in proglasiti izid volitve.

Z volitvami, ki se izvrše po predpisih volilnega reda, naj se na zakonit način sestavi občinski zastop. Konkretna volitev se završi s tem, da se oddajo glasovi v vseh volilnih razredih in da se razsodi o morebitnih ugovorih. Ker je po § 28 obč v. r. za Moravsko smatrati v vsakem volilnem razredu za izvoljene tiste kandidate, ki so dobili največ veljavnih glasov, in ker je v prvi vrsti dolžnost volilne komisije, da ugotovi izid volitve, mora volilna komisija tudi sklepati o veljavnosti oddani h glasov; pri ugotovitvi izida volitve ne sme vpoštovati glasov, ki jih je spoznala za neveljavne. Povodom ugovorov mora oblastvo preiskati postopanje volilne komisije, odpraviti zaznane napake, pred vsem pa tudi razveljaviti glasove, ki so se proti predpisom volilnega reda vpoštevali; končno mora oblastvo proglasiti izid volitve, kakor ga je ugotovilo. (B. št. 10.067 ex 1914.)

10.) Ugovori zoper volilno postopanje se morajo tudi takrat tekom osmih dni po končani volitvi vložiti pri občinskem predstojniku, kadar je bila izvršitev volitev odvzeta občinskemu predstojniku in izročena političnemu okrajnemu glavarstvu.

Pritožniki trde, da je izpodbijana razsodba nezakonita, ker je bila v danem slučaju izvršitev volitve odvzeta občinskemu predstojniku in poverjena okrajnemu glavarstvu, in ker se radi tega ugovori zoper volitev ne bi smeli vložiti pri občinskem predstojniku, temveč pri tistem uradniku okrajnega glavarstva, ki je vodil volitev. Ta trditev pa v zakonu ni utemeljena. Paragraf 31. obč v. r. za Gališko predpisuje izrecno, da se morajo ugovori zoper volilno postopanje tekom osmih dni po končani volitvi vložiti pri občinskem predstojniku. Iz tega določila izhaja, da je smatrati ugovore zoper volilno postopanje samo takrat za pravilno vložene, če so dospeli še pred potekom zakonitega zapadnega roka k pravemu vložišču, to je k občinskemu predstojniku. (B. št. 10.514 ex 1915.)